

Referanser: MKR 11/18, MKR 27/18, MKR/AU 25/18, BM 40/18

Arkivsak: 17/00344-4

Saksdokumenter:

KR 08.1/19 Statutter for Mellomkirkelig råd

KR 08.2/18 Oversikt over MKRs samarbeidsrelasjoner

Ny organisering av Mellomkirkelig råd

Sammendrag

Mellomkirkelig råd (MKR) sin rolle i Den norske kirkes nasjonale rådsstruktur har vært tematisert ved en rekke anledninger de senere år. Endringer i kirke- og samfunnsliv har ført til at økumenisk og interreligiøst arbeid i økende grad angår alle kirkens arbeidsområder, og derfor er det naturlig å knytte nasjonale og internasjonale spørsmål tettere sammen også strukturelt. Det er samtidig behov for en forenkling og effektivisering av den nasjonale rådsstrukturen. Endrede relasjoner mellom stat og kirke fra 2017 og arbeidet med ny kirkeordning har gitt saken ny aktualitet.

I *Høringen om ny kirkeordning*, sendt ut fra Kirkerådet i september 2018, anbefalte Kirkerådet en omorganisering av «Den norske kirkes økumeniske og internasjonale samarbeid som innebærer at Mellomkirkelig råd endres til et fagutvalg, for eksempel knyttet til både Kirkerådet og Bispemøtet». Kirkerådet foreslår at Kirkemøtet fortsatt vedtar regelverk for Mellomkirkelig råd, men det utformes ikke egen paragraf i kirkeordningen.

Saksorienteringen redegjør for bakgrunnen for MKR og dagens ordning (del 1) og argumenterer for behovet for en omorganisering (del 2). Dernest presenteres hørings svar (del 3). Et nytt fagråd beskrives skissemessig (del 4), og en del hensyn som må ivaretas for at omorganiseringen skal lykkes, nevnes (del 5). Til slutt omtales økonomiske og administrative konsekvenser.

Kirkerådet får gjennom denne saken mer bakgrunnsinformasjon og grundigere argumentasjon for å anbefale Kirkemøtet å støtte en omorganisering av MKR.

I første omgang vil denne saken tas inn i KM-saken om ny kirkeordning, i den forstand at det foreslås at det ikke utarbeides egen bestemmelse om MKR i kirkeordningen. I neste omgang vil Kirkerådet få tilbake en sak med et konkret forslag til etablering av et nytt nasjonalt fagråd som vil erstatte dagens MKR. Det legges opp til at Kirkemøtet i 2020 vedtar statutter for fagrådet.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber om at det forberedes en sak til Kirkemøtet i 2020 om regelverk for det nye fagrådet, herunder mandat, sammensetning og oppnevning.

Saksorientering

Bakgrunn

1. Dagens ordning

Tidlig på 1950-tallet ble Mellomkirkelig Institutt etablert som et utvalg knyttet til Bispemøtet for å ivareta Den norske kirkes medlemskap i de da nystiftede økumeniske organisasjonene Det lutherske verdensforbund (LVF) og Kirkenes verdensråd (KV). I 1971 ble Mellomkirkelig råd (MKR) etablert ved en sammenslåing av Mellomkirkelig Institutt og Nasjonalkomiteen for Det lutherske verdensforbund. Da Kirkemøtet ble opprettet i 1984, ble MKR lagt inn under Kirkemøtet.

Dagens MKR er et sentralkirkelig råd, med statutter vedtatt av Kirkemøtet, og er Kirkemøtets organ for økumeniske og internasjonale spørsmål. Rådet er et utvalg i medhold av kirkelovens daværende § 24 femte ledd. Rådet utfører oppgaver som pålegges av Kirkemøtet og koordinerer disse med Kirkerådet og Samisk kirkeråd, samt med Bispemøtet (jf. Statutter for MKR § 1). MKR er underlagt Kirkerådets instruksjonsmyndighet, jf. Ot.prp. nr. 64 (1994-1995), s. 591.

I 1992 ble sekretariatene til de tre sentralkirkelige rådene slått sammen til ett felles sekretariat, og MKRs sekretariat utgjør nå avdeling for økumenikk og internasjonale spørsmål i Kirkerådets administrasjon. Generalsekretæren er avdelingsdirektør og inngår i Kirkerådets ledergruppe.

MKRs mandat og sammensetning

MKRs hovedoppgaver er (MKRs statutter § 2)

- a) Å samordne og fremme kontakt og fellesskap mellom Den norske kirke og andre kirker i Norge og i utlandet.
- b) Å ivareta Den norske kirkes medlemskap i internasjonale kirkefellesskap og økumeniske organer.
- c) Å sørge for at Den norske kirke ivaretar sine oppgaver etter avtaler om kirkefellesskap og partnerskap med andre kirker, blant annet i samarbeid med bispedømmene.
- d) Å fremme kontakt og samarbeid med andre tros- og livssynssamfunn i Norge og bidra til dialog mellom mennesker av ulike tro lokalt, nasjonalt og internasjonalt.
- e) Å arbeide med de teologiske og sosiale spørsmål som Den norske kirke møter i det økumeniske arbeid og avgi uttalelser som rådet selv står for, eller forberede uttalelser for Kirkemøtet.
- f) Å fremme økumenisk kunnskap og engasjement i Den norske kirkes menigheter og bistå ved opprettelsen av lokale felleskirkelige råd.

Rådets sammensetning (MKRs statutter § 5)

- a) En representant for hvert bispedømme, etter forslag fra bispedømmerådet, valgt av Kirkemøtet. For hver av representantene velges en vararepresentant fra samme bispedømme.
- b) En representant for Kirkens Nødhjelp med vararepresentant. Disse velges av Kirkens Nødhjelps styre.
- c) En biskop med vararepresentant oppnevnt av Bispemøtet.
- d) Den norske kirkes medlem(mer) av Det lutherske verdensforbunds råd.

---

¹ «Etter fjerde ledd kan Kirkemøtet oppnevne råd og utvalg til å ivareta oppgaver som hører inn under Kirkemøtet. Det gjelder i dag Samisk kirkeråd og Mellomkirkelig råd. Disse er underlagt Kirkemøtet og kan instrueres av Kirkerådet som har det overordnede ansvar for å forberede saker som skal behandles av Kirkemøtet, iverksette dets beslutninger og lede arbeidet mellom Kirkemøtets samlinger, jf. lovforslaget § 25 annet ledd» (Ot.prp. nr. 64 (1994-1995), s. 59).

- e) Den norske kirkes medlem(mer) av Kirkenes verdensråds sentralkomité.
- f) Den norske kirkes medlem(mer) av Konferansen av europeiske kirkers sentralkomité.

Representantene i pkt. a velges for fire år av gangen med mulighet til gjenvalg.
Representantene i pkt. b-c oppnevnes for fire år av gangen.

Ex-officio-representantene sitter i MKR så lenge deres funksjonstid i de økumeniske rådene varer.

Samhandling med Kirkerådet, Samisk kirkeråd og Bispemøtet

I dag sikres samhandlingen mellom MKR og Kirkerådet bl.a. gjennom at Kirkerådet vedtar MKRs årsplaner og budsjett og ferdigbehandler saker fra MKR som går til Kirkemøtet. Protokollene fra MKRs møter legges fram til orientering for Kirkerådet, og MKRs leder møter med tale- og forslagsrett i Kirkemøtet og i Kirkerådet. Om det er tidsmessig mulig, behandles relevante kirkerådssaker først i MKR som gir innspill til Kirkerådet gjennom protokoller fra MKRs møte og lederens deltakelse i kirkerådsmøtene.

Det er et godt samarbeid, men ingen formelle koblinger mellom MKR og Samisk kirkeråd, ut over at rådene plikter å koordinere oppgavene sine, jf. Statutter for MKR § 1.

Tilknytningen mellom MKR og Bispemøtet ivaretas ved at Bispemøtet mottar protokoller fra MKRs møter og oppnevner en biskop som medlem av rådet, samt at MKR plikter å koordinere oppgavene sine med Bispemøtet (jf. Statutter for MKR § 1). Bispemøtet er også representert med en biskop i Teologisk nemnd. Det er tradisjon for at høringer på økumeniske dokumenter, oppnevning av delegasjoner til generalforsamlinger og større økumeniske møter samt uttalelser om relevante saker, samordnes mellom Bispemøtet og MKR.

2. Tid for ny organisering

Rammebetingelsene er betydelig endret siden MKR ble etablert som et sentralkirkelig råd 1984:

- Norge er i økende grad et globalt orientert samfunn. Det gir i dag liten mening å skille mellom lokale, nasjonale og internasjonale spørsmål.
- Norge er blitt et flerreligiøst samfunn, og økumenikk og religionsdialog angår kirken på alle nivåer.
- Kirken i Norge endrer seg og blir mer mangfoldig, og Den norske kirke må finne sin rolle i samspill med andre kirkesamfunn og kristne menigheter og organisasjoner. Økumenisk samarbeid – både nasjonalt og lokalt – blir mer aktuelt.
- Det er nye aktører på banen. Etableringen av Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynsamfunn endrer rollen og oppgavene til MKR.
- Nye kommunikasjonsformer muliggjør andre former for samhandling mellom de økumeniske organisasjonene og andre samarbeidspartnere og Den norske kirke på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå.
- Opprettelse av fast preses tydeliggjør behovet for å avklare økumenisk ansvar og representasjon i kirkens ledelse.
- Grunnlovsendringene i 2012 og kirkeordning etter 2017 har bidratt til ønske om en forenkling av Den norske kirkes nasjonale styringsorganer.

Dette har bidratt til en økende erkjennelse i Den norske kirke om at internasjonalt samarbeid, økumenikk og interreligiøse arbeidsområder angår *hele* kirken. MKRs tradisjonelle arbeidsfelt er blitt allemannseie. Menighetene er en del av lokalsamfunn hvor klimautfordringer, religiøst mangfold og integrering av flyktninger står på dagsorden. Det globale og lokale glir over i hverandre. Gjennom Den norske kirkes medlemskap i

internasjonale økumeniske organisasjoner og søsterkirkesamarbeid får MKR tilgang til ressurser som skal komme lokale menigheter til gode, samtidig som våre norske erfaringer skal bidra til å styrke den verdensvide kirken. I dagens organisering av MKR brukes mye tid og ressurser på saksbehandling og møtevirksomhet i rådsstrukturen, som vi må spørre oss om kunne vært utnyttet bedre for å styrke samhandlingen mellom vårt internasjonale arbeid og lokale menigheter. Det er også økende behov for kompetansebygging og erfaringsdeling internt i kirken.

Bispedømmenes representanter i MKR var ment å fungere som bindeledd mellom sentralt nivå og bispedømmene og skulle formidle «MKR-saker», men dette har vist seg å ikke fungere godt nok. Kirken.no og nye kommunikasjonsformer, slik som Kirkebakken og sosiale medier, muliggjør en raskere og mer effektiv deling av ressurser og nyhetsstoff fra den verdensvide kirke videre til våre menigheter.

MKR har i dag et nært samarbeid med Norges Kristne Råd og Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, og i praksis har vi funnet fram til gode arbeids- og ansvarsfordelinger. MKRs generalsekretær har i alle år sittet i styret i begge organisasjonene, og bispedømme-representantene i MKR er medlemmer av Norges Kristne Råds råds møte. Likevel er det behov for en mer prinsipiell gjennomtenkning om hvordan Den norske kirkes medlemskap i disse viktige organisasjonene ivaretas, og om dagens MKR – som del av en nasjonal rådsstruktur – er det mest hensiktsmessige samhandlingsorganet. Både Kirkerådet, Bispemøtet og bispedømmerådene er på ulike måter også engasjert i dette arbeidet. Det handler for eksempel om Den norske kirkes relasjon til migrantmenigheter – gjennom deltakelsen i Flerkulturelt kirkelig nettverk – og om hvordan religionsdialogen på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå kan styrke og utfylle hverandre.

I dag sitter generalsekretæren i Kirkens Nødhjelp i MKR. Tidligere var det praksis for at også generalsekretæren i Sjømannskirken var med i rådet, noe som var svært nyttig. Nå møter vedkommende en gang i rådet som gjest og legger fram årsmeldingen. Det bør vurderes hvordan vi på nasjonalt nivå organiserer samarbeidet bedre mellom Den norske kirke og de kirkelige organisasjonene som også arbeider internasjonalt, og som har mange av de samme partnerne ute som Dnk har. Bibelselskapet og misjonsorganisasjonene er eksempler på slike.

MKR ivaretar bilateralt samarbeid med flere andre kirker og trossamfunn og ulike organisasjoner. MKR er medeier av Det norske menneskerettighetsfond og blant stifterne av Oslokoalisjonen for tros- og livssynssamfunn og Det norske solidaritetsnettverket. Vedlagt liste gir en oversikt over MKRs samarbeidsrelasjoner. Felles for nesten alle disse er at det er sekretariatet i MKR som følger opp samarbeidet, og rådet er i liten grad involvert. Disse relasjonene, som er viktige for Den norske kirkes delaktighet i sivilsamfunnet, videreføres.

Ny kirkeordning skal sikre en demokratisk og hensiktsmessig styringsstruktur på nasjonalt nivå. Dagens ordning med tre sentralkirkelige råd under Kirkemøtet er ressurskrevende, med mye tid til samhandling mellom de ulike rådene. Flere saker skal til alle rådene, iblant også Bispemøtet, før de behandles i Kirkerådet eller Kirkemøtet. Det er krevende å få til en strategisk årsplanlegging i det felles sekretariatet når mange av sakene har ulike behandlingsformer i den demokratiske strukturen.

Ut fra hva som tidligere er sagt om økumeniske og internasjonale sakers økende relevans for *hele* kirken, er det naturlig at Kirkerådet også håndterer disse. Bispemøtet vil selvsagt også få slike saker på sitt bord. Men verken Kirkerådet eller Bispemøtet vil ha kapasitet til å ivareta Den norske kirkes medlemskap og samarbeid med de økumeniske organisasjonene. Dette er et svært omfattende arbeid som krever spesifikk fagkompetanse og ivaretagelse av langsiktige relasjoner. Mye av dette vil fortsatt håndteres av sekretariatet, men det er viktig at det økumeniske og internasjonale arbeidet ikke bare overlates til sekretariatet, men også knyttes til den demokratiske styringsstrukturen. Dette kan ivaretas ved omgjøring av MKR til et nasjonalt fagråd. Kirkemøtet vil vedta regelverk for fagrådet og sikre den demokratiske forankringen.

3. Høring om ny kirkeordning

På bakgrunn av de forhold som nevnes i forrige avsnitt, anbefalte Kirkerådet i «Høringsdokument om ny kirkeordning» at MKR omorganiseres og gjøres om til et nasjonalt fagråd.

«Mellomkirkelig råd i en ny tid – økumenikk og internasjonalt samarbeid

Mellomkirkelig råd er i dag et organ valgt av Kirkemøtet, som har i oppdrag å ivareta Den norske kirkes økumeniske og internasjonale relasjoner. Mellomkirkelig råd har siden 1984 vært et råd under Kirkemøtet. Rammebetingelsene for økumenikk, interreligiøs dialog og internasjonalt samarbeid har endret seg siden 1984, noe som har gjort at disse oppgavene tydeligere har blitt et ansvar for hele kirken.

Kirkerådet foreslår derfor en ny organisering av Den norske kirkes økumeniske og internasjonale samarbeid som innebærer at Mellomkirkelig råd endres til et fagråd/fagutvalg, for eksempel knyttet til både Kirkerådet og Bispemøtet. Endringen medfører at organet får en tydeligere faglig rolle, samtidig som den demokratiske forankringen til saksfeltet videreføres gjennom at viktige beslutninger fattes av Kirkerådet eller Kirkemøtet, avhengig av sakstype.

Som følge av at Kirkerådet foreslår å endre Mellomkirkelig råds status til et fagråd, anses det ikke som aktuelt å ta inn bestemmelser om rådet i kirkeordningen, men Kirkerådet anser det naturlig at Kirkemøtet fastsetter nærmere regler om Mellomkirkelig råd».

Kirkerådet la opp til at Kirkemøtet i 2019 vedtar en slik omorganisering, gjennom at MKR ikke videreføres i ny kirkeordning. Kirkemøtet i 2020 vil kunne behandle regelverket for et nytt fagråd.

Behandling i Mellomkirkelig råd

MKR behandlet forslaget i Høringsdokumentet på sitt møte 28.-29. november 2018. Rådet ser behov for en omorganisering, men mener det er prematurt å fatte vedtak om dette alt på Kirkemøtet i 2019. Rådet er særlig opptatt av at fagfeltet sikres en demokratisk forankring, og at positive sider ved MKRs rolle og arbeid i dag må videreføres i en nyorganisering.

MKR's vedtak i sak 27/18:

1. MKR ser behovet for en endring i organiseringen av rådets arbeid, men anbefaler at det ikke fattes vedtak om dette allerede på Kirkemøtet i 2019. MKR's rolle og plassering må vurderes i sammenheng med den større kirkeorganiseringen og relasjonen mellom Kirkemøtet, Kirkerådet og Bispemøtet.
2. MKR ber Kirkerådet merke seg følgende vedrørende en videreføring av MKR's arbeid:
  - En eventuell nyorganisering må sikre både en demokratisk forankring og faglighet. Ansvaret for Den norske kirkes økumeniske og internasjonale samarbeid må forankres i Kirkemøtet. Derfor er det naturlig at Kirkemøtet velger leder og medlemmer av Mellomkirkelig råd. Rådet kan gjerne ha færre medlemmer enn i dag.
  - De som er medlemmer av MKR, bør ha et økumenisk engasjement og ansvar.
  - Den norske kirkes økumeniske og internasjonale engasjement må synliggjøres bedre på Kirkemøtet, for eksempel ved en egen rapport fra MKR.
  - Den norske kirkes langsiktige relasjoner og samarbeid med økumeniske organisasjoner i inn- og utland må ivaretas. Dette krever særlig kompetanse.
  - Det finnes en handlingsdimensjon ved MKR's arbeid som bør ivaretas. Fleksibilitet og handlingsrom til å respondere raskt på aktuelle saker må sikres.
  - Det er nødvendig med et råd/en talsperson som har mandat til å uttale seg offentlig om «MKR-saker» på vegne av Den norske kirke.

- MKR bør fortsatt ha en «profetisk røst» i samfunnet, som også kan utfordre Den norske kirke.
- Den norske kirke må være representert i økumeniske sammenhenger med personer som har tilstrekkelig handlingsrom, og som kan ansees som Den norske kirkes stemme i internasjonale og økumeniske fora.
- Dagens ordning med en generalsekretær bør videreføres.
- Erfaringer fra organisering av fagfeltet i andre nordiske land bør vurderes.

Andre svar i høringen

Svært få av høringsuttalelsene omtaler MKR.

Bispemøtet støtter Kirkerådets forslag:

«Det er foreslått å ta ut Mellomkirkelig råd fra Kirkeloven. Begrunnelsen er at det er tenkt endret fra et demokratisk valgt organ til å bli et fagutvalg som kan knyttes både til Kirkerådet og til Bispemøtet. Vi støtter dette og imøteser deltagelse i arbeidet med å utforme regler for et nytt utvalg for mellomkirkelige saker.»

Bispedømmerådene i Bjørgvin og Tunsberg støtter Kirkerådets forslag. Nord-Hålogaland «støtter de vurderinger som er blitt gjort slik de kommer til uttrykk i høringsdokumentet, men med forbehold om at vi ikke føler at Mellomkirkelig råds mulige statusendring har blitt tilstrekkelig diskutert, og at vi dermed ikke kan ta stilling til dette i denne sammenheng.» Borg bispedømmeråd «mener det er viktig at Mellomkirkelig råds selvstendighet i kirkeordningen videreføres gjennom at rådet er direkte underlagt Kirkemøtet (jf. Mellomkirkelig råds høringssvar). Oslo bispedømmeråd er opptatt av at fagfeltet styrkes, men det er delte meninger om hva dette innebærer for organiseringen.

De andre bispedømmerådene omtaler ikke MKR.

MF – vitenskapelig høgskole støtter Kirkerådet og anbefaler at Teologisk nemnd videreføres.

«Vi støtter forslaget om at Mellomkirkelig råd får endret status til fagutvalg, og at det blir tillagt Kirkemøtet å fastsette nærmere regler for rådets arbeid. I den videre utvikling av dette organets rolle vil det være vesentlig at virksomheten får prioritet i de demokratiske organene, at virksomheten gis tilstrekkelig ressurser og myndighet, og at arbeidet i Teologisk nemnd videreføres som et teologisk rådgivningsorgan.»

Det Norske Misjonsselskap understreker at misjon bør inkluderes i mandatet til et nytt fagutvalg:

«NMS støtter den foreslåtte omleggingen der Kirkemøtet skal ha primæransvar for det internasjonale samarbeidet (§36), og der Mellomkirkelig råd gjøres om til et fagutvalg. Vi vil utfordre Kirkemøtet, i sin utarbeidelse av mandatet for det nye mellomkirkelige rådet, til å ta misjon inn som en del av rådets helhetlige oppdrag. Misjon bør ikke være noe som kun finansieres av SMM-organisasjonene, men inngå, sammen med diakoni, i alt arbeid. Med misjon mener vi det helhetlige oppdrag med å dele troen på Jesus, utrydde fattigdom og bekjempe urettferdighet lokalt og globalt. NMS foreslår også at det tenkes mer helhetlig rundt sammensetningen av det nye mellomkirkelige rådet, og at flere av kirkens organisasjoner, som NMS, får fast representasjon i rådet».

Kirkens Nødhjelp har levert et omfattende høringssvar:

«For Kirkens Nødhjelp er det viktig at Den norske kirke (Dnk) har en tydelig og diakonal stemme i internasjonale spørsmål.

I høringsbrevet foreslår Kirkerådet en ny organisering av Den norske kirkes økumeniske og internasjonale samarbeid, noe som bl.a. vil kunne medføre endringer av dagens Mellomkirkelige råd. Det er særlig Mellomkirkelig råd, både det valgte rådet og sekretariatet og arbeidet som omhandler internasjonale og diakonale arbeidet, vi ønsker å uttale oss om. I en tid der Dnk må bruke mye tid og energi på struktur, juss og økonomi, er det avgjørende at muligheten til å være en tydelig og klar stemme i samfunnsdebatten og for verdens fattige ikke svekkes.

KM har satt stor pris på samarbeidet vi har med MKR og vil understreke betydningen MKR har i internasjonalt kirkelig og interreligiøst arbeid, særlig med tanke på fredsarbeid, samt den rollen MKR spiller i norsk offentlighet, bl.a. på klima, økonomisk rettferdighet og med flyktninger. Dagens MKR-sekretariats mulighet til å agere raskt er avgjørende for å kunne være relevant og bidra inn i en samfunnsdebatt som til tider kan være både polariserende og splittende.

Kirkens Nødhjelp ønsker ikke å uttale seg om den detaljerte organiseringen av Dnk, men i arbeidet med ny organisering, ønsker vi å fremme følgende elementer:

Kirkens Nødhjelp mener at en ny kirkeordning bør:

- Ivareta Dnks profetiske stemme i det offentlige rom med en legitim og sterk talsperson som ivaretar kirkens profil som synlig, dynamisk og proaktiv kirke. For å oppnå dette er det nødvendig med en kort responstid. Det er også viktig å ha en talsperson, jf. dagens ordning med generalsekretær, som har legitimitet til å uttale seg, og som har en tittel som er interessant for media eller inn i andre fora.
- Ivareta økumeniske og interreligiøse relasjoner og bidra inn i den verdensvide kirke. Det er avgjørende at det brukes tilstrekkelig tid på å bidra inn i de globale, økumeniske og interreligiøse fellesskapene, særlig i en tid der vi ser tilbakeslag i hva gjelder arbeidet med rettigheter. MKR bruker mye ressurser og tid for å delta i og støtte internasjonalt kirkelig og interreligiøst fredsarbeid. MKR utgjør en vesentlig støtte for både KV og ulike nasjonale og regionale kirkelige strukturer sitt fredsarbeid. Det er viktig at denne funksjonen ivaretas. Dnk er en stor kirke. Det er nødvendig med en organisering som sørger for at de som er ansvarlig for relasjonen til aktører utenfor Norge, er direkte ansvarlig overfor kirkens øverste organ.
- Styrke det internasjonale økumeniske engasjementet lokalt Dnks struktur må sørge for at det er god kommunikasjon mellom de sentrale og lokale leddene slik at det internasjonale engasjementet og miljøengasjementet kan styrkes lokalt i kirkene.
- Sørge for demokratisk forankring og faglighet I saksdokumentet pekes det på behov for økt faglighet og i større grad et «fagråd». Vi håper det er mulig å se på muligheter for å styrke fagligheten uten av legitimiteten og forankringen i kirkens øverste organ svekkes.»

Ingen av svarene i høringen ønsker at dagens MKR fortsetter uforandret. Alle ser behov for endringer som svarer på dagens utfordringer, og MKR og Kirkens Nødhjelp minner om viktige hensyn som må ivaretas i en ny organisering av fagfeltet. Kort sagt handler det om å sikre fagfeltets demokratiske forankring på høyt nivå i kirken, styrke faglighet, ivareta forventninger og forpliktelser og å videreføre relasjoner. Man ønsker en kirke som fortsatt har en tydelig og relevant offentlig stemme som utfordrer både kirken selv og samfunnet med et klart sosialetisk budskap.

4. Omorganisering av MKR til et fagråd

Det foreslås å endre MKR til et nasjonalt fagråd. Målsettingen med omorganiseringen er å:

- styrke fagfeltet, fordi økumenikk, religionsdialog og internasjonalt samarbeid blir stadig viktigere for hele Den norske kirke.
- etablere en effektiv og hensiktsmessig demokratisk styringsstruktur på nasjonalt nivå i Den norske kirke.

Kirkemøtet og Kirkerådet bør behandle flere økumeniske og internasjonale saker enn i dag. Dermed synliggjøres saksfeltet bedre på øverste nivå i kirken, og den demokratiske legitimiteten styrkes.

Fagrådet skal være en faglig ressurs både for Kirkerådet og Bispemøtet, og derigjennom også Kirkemøtet, og bidra til at disse organenes kompetanse styrkes. Forenklingen av rådsstrukturen vil frigjøre ressurser vi kan bruke til å styrke fagfeltet på andre måter.

Kirkemøtet vedtar regelverk for det nye fagrådet. Dette kan skje i 2020, noe som gir tid til å utforme en nyorganisering mer detaljert.

Fagrådets hovedoppgave vil være å ivareta Den norske kirkes internasjonale samarbeid og medlemskap i de økumeniske organisasjonene. Oppgaver kan i stor grad samsvare med paragraf 2 i dagens statutter for MKR. Samtidig bør en være kreativ og utforme mandatet ut fra dagens situasjon og utfordringer.

Navnet «Mellomkirkelig råd» kan beholdes for å synliggjøre kontinuitet.

Trolig kan det være hensiktsmessig å bruke betegnelsen «fagråd» heller enn «fagutvalg» for å tydeliggjøre status. Dette kan være viktig i relasjon til våre eksterne partnere.

Fagrådet kan bestå av de som representerer Den norske kirke i styrende organer og viktige kommisjoner/utvalg i økumeniske organisasjoner (jf. dagens ex-officio-medlemmer). Dette dreier seg om medlem av sentralkomiteen i Kirkenes verdensråd, rådet i Det lutherske verdensforbund og i styret i Konferansen av europeiske kirker (jf. dagens ex-officio-medlemmer). I tillegg kan styremedlemmer i Norges Kristne Råd være med i fagrådet sammen med Den norske kirkes medlemmer av kommisjoner i Kirkenes verdensråd og viktige utvalg i andre økumeniske organisasjoner. Det vil være nyttig å ha med representanter fra Kirkens Nødhjelp, Sjømannskirken, SMM-organisasjonene, Bibelselskapet eller andre relevante partnere som er engasjert i internasjonalt kirkelig arbeid sammen med Den norske kirke.

Fagutvalget må sikre kompetanse fra ulike fagfelt og lokalkirkelig forankring. Det skal ikke være et «lukket økumenisk ekspertorgan». Møtene bør være åpne, og ulike ressurspersoner kan inviteres inn ved behov. Fagrådet kan møtes to til tre ganger årlig.

Dette vil gi et fagråd hvor de som jevnlig representerer Den norske kirke i økumenisk og internasjonalt samarbeid, møtes. Det vil styrke samordningen dem imellom og bidra til å målrette Den norske kirkes økumeniske og interreligiøse arbeid bedre.

Teologisk nemnd (TN) og Komiteen for internasjonale spørsmål (KISP) (med Menneskerettighetsutvalget) har vært svært viktige i MKRs historie. MKR hadde aldri kunnet ha et så omfattende arbeidsfelt om ikke nemndene hadde bidratt med sine ressurser. Det vil trolig være hensiktsmessig å videreføre en ordning med slike fagutvalg/-nemnder, hvor det sitter fagpersoner som også representerer kontakten med kirkelige utdanningsinstitusjoner og andre fagmiljøer.

TN og KISP kan videreføres som underutvalg under det nye fagrådet – noe lignende slik det er i dag. Men en sammenslåing/tettere samhandling med andre nemnder og utvalg i Kirkerådet og Bispemøtet må vurderes. Dette vil en måtte komme tilbake til når detaljene i omorganiseringen utformes.

Om det er Kirkemøtet eller Kirkerådet som skal oppnevne medlemmer, og hvilken rolle Bispemøtet skal spille i å foreslå medlemmer, kommer vi tilbake til forbindelse med utformingen av regelverket, som Kirkemøtet vil behandle i 2020.

5. Hensyn som må ivaretas i ny organisering

En ny ordning skal ta vare på det beste fra det «gamle MKR» og forbedre det som ikke har fungert tilfredsstillende. Nedenfor pekes det på en del forhold som det må tas hensyn til i utformingen av en ny organisering. På flere områder trengs mer utredning. Flere av disse forholdene ble også nevnt i MKRs rådsmøte i november 2018 og i Kirkens Nødhjelps høringsvar.

- **Demokratisk legitimitet**

Kirkemøtet vil vedta regelverk for det nye fagrådet. Rådet skal oppnevnes av et demokratisk valgt organ, det kan være Kirkemøtet eller Kirkerådet –i samarbeid med Bispemøtet –som foretar oppnevningen. Alle viktige saker av prinsipiell art på dette saksfeltet vil havne på Kirkemøtets bord.

Kirkemøtet vil behandle flere «MKR-saker» enn i dag, og dermed synliggjøres saksfeltet på øverste nivå i kirken i større grad enn i dag. Andre saker vil avgjøres av Kirkerådet, Bispemøtet, fagrådet selv eller administrativt – ut fra sakstype.

Representanter fra Den norske kirke i økumeniske organisasjoner og delegater til generalforsamlinger vil være demokratisk oppnevnt som i dag.

Fagrådets arbeid vil inngå i årsplanene og årsmeldingene som godkjennes av Kirkerådet og Kirkemøtet. Alt dette er med på å sikre at et nytt fagråd får en solid demokratisk legitimitet.

- **Økumeniske medlemskap og relasjoner**

Selv om fagfeltet har blitt «allemannseie», vil det fortsatt være behov for et fagråd på nasjonalt nivå som har et særlig ansvar for å ivareta Den norske kirkes medlemskap i økumeniske organisasjoner og i andre relevante og forpliktende relasjoner. Det kreves spesifikk fagkompetanse og mulighet til å ivareta relasjoner over tid. Et fagråd, som er sammensatt ut fra litt andre kriterier enn i dag, vil – sammen med sekretariatet – sikre dette.

- **Representasjon**

Vi trenger fortsatt noen som kan representere Den norske kirke på høyt nivå internasjonalt og delta i de mange nettverk og relasjoner som MKR har bygd opp over tiår. Den norske kirke sees på som en solid støttespiller i de internasjonale økumeniske organisasjonene, og dette må ivaretas av personer med tilstrekkelig status, fagkompetanse og handlingsrom.

En generalsekretær (eller internasjonal direktør) vil kunne ivareta mye av dette – sammen med andre ledere i kirken som preses, kirkerådsleder og de som er valgt til å representere Den norske kirke i økumeniske organisasjoner.

- **Frihet, fleksibilitet og aktualitet**

MKR har hatt en arbeidsform som har muliggjort rask respons på aktuelle hendelser. Både generalsekretæren og rådet har gjennom sine uttalelser kunne være aktive i kirke- og samfunnsdebatt. Rådet har vært en aktør som har utfordret kirken, og gått i front på viktige saker. Dette har medvirket til at MKR har vært en etterspurt samarbeidspartner hos kirkelige aktører, myndigheter og sivilsamfunnsorganisasjoner. Det er bygd opp

mange gode relasjoner som må ivaretas og videreutvikles. Mange har forventninger om at MKR skal videreføre rollen som en «profetisk røst» i kirken.

Det må sikres at en på nasjonalkirkelig nivå har fleksibilitet til å respondere på aktuelle hendelser og debatter slik som i dag. Fagråd og generalsekretær må ha et mandat til å uttale seg på vegne av Den norske kirke.

- **Relevans og kommunikasjon**

Nyorganiseringen skal styrke saksfeltets relevans for bispedømmer og lokalmenigheter, og innspill derfra må tas med i nasjonalt og internasjonalt økumenisk og interreligiøst samarbeid. Samtidig skal erfaringer og utfordringer fra det økumeniske fellesskapet inspirere og styrke det lokale menighetsarbeidet. Man vil både «være til for menighetene» og utføre oppgaver «på vegne av menighetene».

Mer effektive kommunikasjonskanaler mellom alle nivåer i kirken, slik som Kirkebakken, kirken.no og sosiale medier, åpner for nye muligheter for samhandling mellom nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Nye møteformer, nettverk og digital samhandling gir oss nye og bedre muligheter til å nå ut i kirken enn det MKR oppnår i dag ved å være en del av rådsstrukturen. Rådsmedlemmene fra bispedømmene har i varierende grad fungert som det bindeleddet mellom nasjonalt og regionalt nivå som det var tenkt å være. Denne samhandlingen kan trolig sikres bedre på andre måter.

- **Forenkling og effektivitet**

Det er behov for en mer ressurseffektiv, forenklet og tydeligere ansvars- og styringsstruktur på nasjonalt nivå i Den norske kirke. Dagens samordning mellom Kirkemøtet, de tre rådene og Bispemøtet er ressurskrevende.

Målet er å få en optimal samhandling mellom Kirkerådet og Bispemøtet, og unngå en del dobbel (og trippel) saksbehandling. Vi mener at en organisasjonsmessig forenkling som foreslått, kan bidra til at vi når dette målet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Økonomisk innsparing er ikke en drivkraft for å foreslå en omorganisering av MKR. Omorganiseringen skal sikre bedre ressursutnyttelse. Et detaljert forslag til et nytt fagråd, som Kirkerådet vil få i løpet av 2019, vil inneholde en økonomisk konsekvensutredning.